

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ, ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЗДОРОВОГО
СПОСОБУ ЖИТТЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Сучасні методи та технології очищення стічних вод і обробки осадів	
Викладач (-і)		Людмила Коломієць, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Контактний тел.	+38(066) 1465503	
E-mail:	lyudkolomiec11@meta.ua	
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.	
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.	
Пререквізити	Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна «Сучасні методи та технології очищення стічних вод і обробки осадів» вивчається після засвоєння освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Екологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: «Екологічні проблеми водопостачання та водовідведення», «Екобіотехнологія».	

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сучасні методи та технології очищення стічних вод і обробки осадів» є формування у студентів уявлень про сучасні і перспективні технології поводження зі стічними водами, вмінь розробки шляхів утилізації осадів.

Завдання вивчення дисципліни:

- набути навичок проектування сучасних каналізаційних та очисних споруд
- дати уявлення про сучасні технології очистки стічних вод,
- дати уявлення про новітні методи обробки осадів

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- сучасні споруди і технології для біологічного очищення стічних вод
- сучасні методи стабілізації осадів стічних вод
- процеси видалення з осадів важких металів
- технології видалення зі стічних вод біогенних елементів

вміти:

- розраховувати онцентрації біогенних елементів в стічних водвах
- визначати ступінь вилучення богенних елементів зі стічних вод
- розраховувати споруди для попередньої денітрифікації
- визначати ефетивність вилучення фосфору біологічним методом
- визначати параметри стабілізації осадів в різних технологічних схемах
- виконувати розрахунок споруд для процесу вермикультивування

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення. Детальніше за посиланням: URL: <https://kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: <https://kntu.kr.ua/?view=univer&id=50>: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивченн вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Положення про дотримання академчної доброчесності НПП та здобувачами вищої освіти ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основні тенденції сучасного розвитку технологій очищення стічних вод та обробки осадів

Класична система очистки. Первинна очистка. Вторинна очистка. Комбінації анаеробних і аеробних процесів очищення. Коагуляція і флокуляція.

Тема 2. Роль біологічних процесів в технологіях очищення стічних вод і обробки осадів

Біологічне очищення стічних вод для переробних заводів. Основи біологічного очищення води. Принципова технологічна схема механо-біолого-хімічного очищення стічних вод. Очищення води за допомогою біоплівки. Активний мул в очищенні стічних вод. Використання анаеробних бактерій для очищення стічних вод і стабілізації осадів

Тема 3. Підвищення окисної потужності споруд

Імобілізовані мікроорганізми. Окисна потужність. Вплив розміщення системи аерації на ефективність очищення стічних вод у біореакторах

Тема 4. Технології очищення стічних вод підвищеними дозами активного мулу

Регенерація активного мулу. БПКповн. стічної води. Аеротенки. Екологічна доцільність та економічна вигода застосування підвищених доз активного мулу

Тема 5. Багатомулові системи

Типи обладнання. Етапи очищення стічних вод

Тема 6. Вимоги до вмісту біогенних елементів в очищених стічних водах

Зразковий склад стічних вод після очищення. рН. БПК. ХПК. Амоній. Нітрити. Фосфати.

Тема 7. Сучасні технології видалення зі стічних вод азоту

Світові тенденції у розвитку біотехнологій в галузі очищення стічних вод від сполук азоту. Біологічна нітрифікація-денітрифікація. Біологічні процеси глибокого очищення стічних вод від азоту.

Тема 8. Сучасні технології видалення зі стічних вод фосфору

Видалення фосфору з біомасою надлишкового активного мулу. Біологічна дефосфотація. Використання бентоніту. Хімічні методи видалення фосфору

Тема 9. Склад і кількість осадів, що утворюються на міських каналізаційних очисних станціях

Побутові стічні води. Господарсько-побутові стічні води. Виробничі стічні води. Мінеральні забруднення. Органічні забруднення. Хвороботворні бактерії . Класифікація домішок. Середньодобова кількість забруднень на одного мешканця.

Тема 10. Методи стабілізації осадів, їх порівняльна оцінка

Анаеробне зброджування та синтез біогазу. Аеробна стабілізація осаду. Згущення та зневоднення. Компостування, вапнування

Тема 11. Інтенсифікація аеробної стабілізації осадів у біореакторах з волокнистою насадкою

Методи стабілізації. Збродження осадів в аеробних умовах

Тема 12. Кондиціонування осадів перед зневодненням

Необхідність попереднього кондиціонування осадів. Оптимізація процесу зневоднення

Тема 13. Шляхи утилізації осадів.

Розміщення осадів на мулових майданчиках. Компостування. Органічні добрива.

Тема 14. Методи обробки осадів, які вміщують іони важких металів

Хімічні методи вилучення важких металів. Використання біологічних методів очищення осадів від важких металів.

Тема 15. Використання вермикультури каліфорнійських хробаків для переробки і утилізації осадів стічних вод

Екологічні переваги методу. Особливості технологічного процесу утилізації осадів стічних вод за використання каліфорнійських хробаків.

Тема 16. Світовий досвід екологізації процесів очисних споруд та рівень впровадження в нашій країні

Виробництво біогазу. Виготовлення добрив. Зменшення маси відходів споруд очищення стічних вод за рахунок вторинного використання осадів.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, в т.ч.: 1-й рубіжний контроль - 50 балів, 2-й рубіжний контроль – 50 балів.

Симестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зврховано» «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

1. Айрапетян Т. С. Технологія очистки стічних вод : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 194 – Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології) / Т. С. Айрапетян; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 120 с.
2. Жукова В. С. Вплив розміщення системи аерації на ефективність очищення стічних вод у біореакторах / В. С. Жукова, Л. А. Саблій // Екологічна безпека та природокористування : зб. наук. праць / МОН України ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт.; НАН України; Ін-т телекомунікацій і глобал. інформ. простору; гол. ред. : О. С. Волошкіна, О. М. Трофимчук – Київ : ІТГП , 2013. – Вип. 12 . – С. 83 – 88.
3. В Дехтяренко · 2017 — Сучасні технології вилучення азоту зі стічних вод / О. М. Швед, Р. О. Петріна // *Biotechnologia Acta*. - 2014. - Т. 7, № 5. - С. 108-113.
4. Методичні рекомендації до проведення лабораторних робіт із навчальних дисциплін «Процеси та обладнання для обробки осадів» і «Технологія переробки та утилізації осадів» для студентів 5–6 курсів денної і заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальностей 192 – Будівництво та цивільна інженерія (спеціалізації (освітні програми) «Водопостачання та водовідведення» та «Раціональне використання і охорона водних ресурсів») і 194 – Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології) / К. Б. Сорокіна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 36 с.

5. https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/337855/mod_resource/content/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%2012.pdf
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0056-18#Text>
7. <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b144185f-0035-4b1a-81bc-007090e217cf/content>
8. https://oblgkh.od.gov.ua/wp-content/uploads/old-files/data/tech_och_st_vod.pdf
9. https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%93%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%87%D1%83%D0%BA/page7.html
10. <https://ecolog-ua.com/news/tehnologiyi-ochyshchennya-stichnyh-vod-pererobnyh-pidpnyemstv>

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри екології, охорони навколишнього середовища та здорового способу життя, Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.